

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Індивідуальна освітня траєкторія поступу учня через призму формувального та підсумкового оцінювання

« Якщо учень хоче знати, але не може, треба допомогти йому зробити хоч би маленький крок уперед, і цей крок стане джерелом емоційного стимулу думки – радості пізнання...»

В.Сухомлинський

В умовах переходу до нової моделі освіти, яка відповідає вимогам інформаційного суспільства, нові державні стандарти освіти та орієнтири реформи НУШ вимагають нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів. Функція оцінки набуває нового змісту, змінюються цілі оцінювання. Цей процес стає спрямованим не лише на виявлення недоліків, а також забезпечує безперервність процесу підвищення якості освіти, зворотного зв'язку для всіх учасників освітнього процесу. Оцінювання має не просто підсумовувати досягнуті результати, а розширює доступ до нового рівня якості освіти.

Державний стандарт початкової освіти, методичні рекомендації МОН України щодо оцінювання в класах НУШ, Закон України “Про повну загальну середню освіту” визначають формувальне оцінювання серед основних різновидів оцінювання

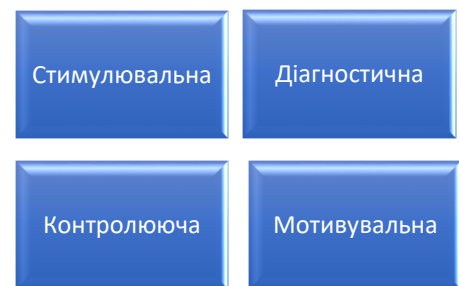

Колесова О.А. завідувачка НМЛ інформатичної, технологічної та STEM освіти кафедри методики викладання і змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради», к.ф.н. тренер НУ

Системи оцінювання є інтегруючим фактором освітнього простору, діагностування проблем навчання та забезпечення зворотнього зв'язку.

Метою формувального оцінювання є коригування діяльності вчителя і учнів в процесі навчання на основі проміжних результатів, отриманих в процесі навчання. Коригування діяльності передбачає постановку завдань вчителем спільно з учнями для покращення результатів навчання.

Функції формувального оцінювання:

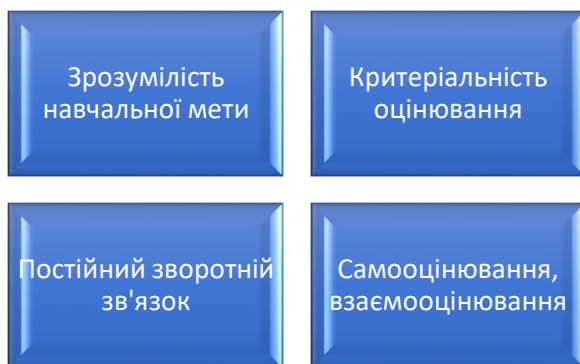
- **Стимулювальна** – вплив на психологічну сферу у вигляді реакції на успіх чи неуспіх, формування намірів, вчинків та відносин;
- **Діагностична** – безперервне відстеження якості знань учнів, вимірювання рівня знань на різних етапах навчання, виявлення причин відхилення від цілей та своєчасне коригування навчальної діяльності;
- **Контролююча** – контроль та оцінка дозволяють отримати інформацію про якість навчального процесу, з урахуванням якої педагог вносить корективи в роботу задля становлення самооцінки учнів, яка формується під впливом оціночних суджень вчителя.
- **Мотивувальна** – надання потужного мотиву для подальшої навчальної діяльності учнів.

Компоненти формувального оцінювання :

Використання формувального (формативного) оцінювання, дозволяє оцінити не результат, а процес навчання і є комплексним процесом зі збору інформації щодо якості та динаміці результатів навчання, обробки та інтерпретації даних для коригування педагогічних методів для досягнення освітніх цілей.

Принципи формувального оцінювання

Завдяки використанню формувального оцінювання кожен учень:

Інструменти та культура формувального оцінювання

Педагогічні техніки формувального оцінювання

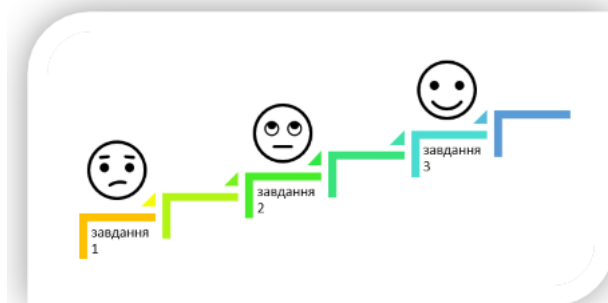
«Щотижневі звіти»

Використання методу «Щотижневі звіти» дозволяє забезпечити швидкий зворотний зв'язок, за допомогою якого учні повідомляють про те, що вони дізналися за тиждень і з якими труднощами зіткнулися. «Щотижневі звіти» - це анкети, які учні заповнюють раз на тиждень, відповідаючи на 3 питання:

1. Що я дізнався цього тижня?
2. Які питання залишаються для мене незрозумілими?
3. Які питання я б поставив учням, якби я був учителем, щоб перевірити, чи розуміють вони матеріал?

Хвилиний огляд

Сходинки самооцінки. Учням пропонується відзначити свій рівень володіння інформацією на початку уроку і в кінці уроку.

Метод концепт- карт (карти понять)

Концепт-карти дозволяють оцінити, наскільки добре учні можуть бачити «загальну картину» предмета або окремої теми, тобто чи вдалося їм вибудувати зв'язки між окремими елементами теми і систематизувати пройдений матеріал. «Концепт-карта» - це діаграма, що складається з вузлових точок (кожна позначена певним поняттям), з'єднаних прямими лініями, які також позначені. Вузлові точки-поняття розташовуються на різних ієрархічних рівнях, відповідних

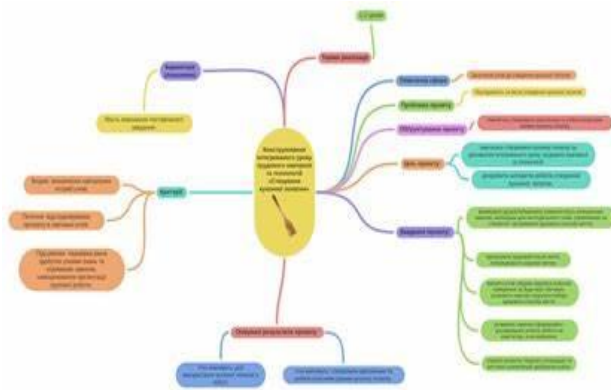
Технологічна галузь

руху від найбільш загальних до конкретних спеціальних понять.

Подивившись на карту, учитель може:

- зрозуміти, як учні сприймають навчальні теми;
- перевірити рівень розуміння учнями основних положень даної теми
- оцінити складність конструктивних зв'язків, встановлених учнем.

Критеріями оцінки таких карт є :зміст (всі використовувані поняття), точно вказані відносини (стрілка підписана)

[Конструювання інтегрованого уроку
трудового навчання та технологій «Створення
кухонної лопатки» s s img 3065 \(coggle.it\)](#)

Організація рефлексії (метод незакінчених речень)

Я відчув, що...

Було цікаво...

Я був здивований...

Я був найуспішнішим...

Завдання для мене здавалися... бо...

Я думав, що це важливо..., тому що...

Сьогодні я дізнався...

Було важко...

Я зрозумів, що...

Тепер я можу... бо...

Я дізнався...

Педагогічні прийоми, які допомагають педагогу формувати діяльність з моніторингу та оцінювання :

- «прогностична оцінка» (оцінка своїх можливостей для вирішення того чи іншого завдання);

- «зіставлення своїх дій і результату зі зразком» (вміння виділяти оперативний склад дії);

- «класифікація проблем за способом їх вирішення» (виділення загального способу дії);

- техніка «складання завдання за кресленням» (вміння переходити від графічної мови до словесного опису);

- «виявлення причин помилок і шляхів їх усунення» (вміння учнів шукати причини своїх помилок і пропонувати шляхи їх усунення);

- техніка «створення «помічника» для перевірки роботи» (вміння знайти або зробити собі «помічника», за допомогою якого можна точно перевірити виконане завдання, іншими словами, де потрібно шукати, щоб точно сказати, що я правильно виконав це завдання);

- методика «розумної відмови від виконання завдань» (вміння виявляти межу своїх знань, виявляти завдання з відсутніми умовами);

- техніка «розумних питань» (вміння не тільки визначити «дефіцит» своїх знань, а й задати потрібне питання вчителю: «Я цього не знаю, але можу дізнатися, якщо задам питання вчителю ...»).

Сучасні цифрові ресурси є невід'ємною складовою формувального оцінювання.

<https://www.arrajol.com/content/153951/>

Для формувального оцінювання ці інструменти варто застосовувати зокрема наприкінці уроку, аби вчитель зрозумів, як діти засвоїли матеріал.

Найпростіший інструмент — LearningApps, призначений саме для формувального оцінювання. Там є чимало шаблонів від колег, які ви можете відкорегувати під потреби свого класу.

Великий плюс цього інструменту — коли учень робить помилки, може повернутися до виправлення. Обов'язково зареєструйтеся, щоб користуватись усіма можливостями LearningApps. Для кожного класу вам потрібно буде створити окрему папку.

LearningApps

інструмент

Google Форми

Через цей інструмент вчитель може створити різного типу завдання із додаванням зображень та відео з YouTube і подивитись відповіді в загальній електронній таблиці.

Socrative

Онлайн-сервіс для створення і проведення тестувань в навчальних закладах. Реєстрація для учнів не потрібна, достатньо ввести код, наданий викладачем. За допомогою опитування в режимі реального часу викладачі та школярі можуть візуалізувати дані для прийняття рішень щодо майбутнього навчання.

Mentimeter

Інструмент має безліч можливостей для створення інтерактивного контенту. Підходить до використання як на уроках, так і на семінарах, мастер-класах та воркшопах.

Plickers

Зручний застосунок для швидкої оцінки знань учнів прямо на уроці. Телефон потрібен лише вчителю. Для учнів вчитель робить роздруківки, які потім сканує і виводить результати.

Flipgrid

За допомогою цього додатку ви можете оцінити учнів за допомогою відео, попросивши їх створити короткі резюме формату 3-2-1 – 3 речі, які я пам'ятаю, 2 питання, які я маю, і одна річ, яка мені здалася цікавою тощо. Flipgrid – це простий спосіб створювати та ділитися відео.

Kahoot

Ігрова платформа дозволяє створювати, відтворювати та ділитися навчальними іграми за лічені хвилини. Для входу учням непотрібна реєстрація, лише код.

Сервіси [Quizlet](#) та [Formative](#), використовуються у формат вікторини, для підтримки з учнями зворотнього зв'язку у режимі реального часу

Quizlet

Formative

Поради вчителю

- Будьте впевнені, що кожен учень може стати кращим
- Створіть середовище, яке сприяє партнерству вчителя та учня
- Використовуйте оцінювання, щоб отримати інформацію про навчання та викладання

Технологічна галузь

- Обговоріть результати оцінювання з учнями та встановіть разом чіткі та досяжні цілі навчання
- Використовуйте функцію зворотного зв'язку, щоб допомогти учням визначити їхні наступні кроки та способи їх виконання.

Ознаки, що у класі реалізується «оцінювання для навчання»:

- У класі більше цінуються ідеї, висловлені учнями, а не готові відповіді.
- Учні знають результати навчання та критерії успіху.
- Учні не лякають і не зупиняють помилки.
- Учні відповідають за своє навчання.
- Учні вміють користуватися принципом «Запитай у трьох, перш ніж запитати у вчителя». Таким чином підвищуються комунікативні навички дітей.
- Вчитель є фасилітатором у класі: він розуміє, як допомогти дітям працювати в групі, досягати результатів за допомогою настанов чи зворотного зв'язку

Осіченко Наталія Володимирівна – тренерка НУШ, вчителька Таїровської ЗЗСО Таїровської селищної ради Одеського району: «формувальне оцінювання – найкраще, бо воно не травмує дітей, не вбиває бажання навчатися й розвиватися. Це той різновид оцінювання, який спонукає, мотивує, дає можливості. Працюючи в школі я бачу, як дитина боїться відповідати, бо може помилитися, та отримати нижчий бал. Діти 5-х класів НУШ не бояться відповідати чи помилятися».

Сучасне оцінювання має бути спрямоване на безперервність процесу підвищення якості освіти, забезпечити зворотний зв'язок для всіх суб'єктів освітнього процесу. Оцінка повинна не просто підводити підсумки досягнутого,

вона повинна стати відправною точкою для подальшого переходу на новий рівень якості освіти.

Покликання

Нормативно-правова база –
(систематизовано на сайті ОАНО)

<https://ooiuv.odessaedu.net/uk/site/bazova-serednya-osvita.html>

1. Формувальне оцінювання: означення, техніки і інструменти
<http://formativeasua.blogspot.com>
2. Відповіді на поширені запитання щодо Державного стандарту базової середньої освіти
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
3. Модельні навчальні програми
<https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>
4. Онлайн-курс про сучасні практики оцінювання “Оцінювання без знецінювання”
<https://nus.org.ua/news/otsinyuvannya-bez-znetsinyuvannya-vidkryto-reyestratsiyu-na-onlajn-kurs-dlya-vchyteliv-ta-upravlintsiv/>
5. Стаття Кабан Л.В. Формувальне оцінювання
https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4471
6. Найцікавіші прийоми формуального оцінювання - TeachHub (teach-hub.com)
7. Формувальне оцінювання: інструменти та вправи для вчителя (osvitoria.media)
8. Творча група "Організація змішаного і дистанційного навчання в школі": Практика та інструменти формуального оцінювання в початковій школі (dustan-osvita.blogspot.com)

